

dr Michał Słoniewski

m słoniewski@obp.com.pl

Szkoła Główna Turystyki i Rekreacji w Warszawie

<http://dx.doi.org/10.16926/fisasit.13>

## Znaczenie igrzysk olimpijskich w Moskwie i Soczi w kontekście stosunków międzynarodowych

### Streszczenie

W historii międzynarodowego ruchu olimpijskiego dwukrotnie zorganizowano igrzyska olimpijskie na terytorium ZSRR/Federacji Rosyjskiej – w Moskwie i Soczi. MKOl powierzył igrzyska tym miastom w międzynarodowej atmosferze odprężenia międzynarodowego. Dla władz politycznych ZSRR i Federacji Rosyjskiej ten akt zawsze posiadał specjalne znaczenie o charakterze prestiżowym. W praktyce organizatorem tych igrzysk były władze państwowe, a nie miejskie. Igrzyska 1980 i 2014 r. odbyły się już w zupełnie innej, napiętej sytuacji międzynarodowej. O ile wiadomo, co nastąpiło z ZSRR po igrzyskach w Moskwie, to jest jeszcze wielką niewiadomą, co nastąpi w Federacji Rosyjskiej po igrzyskach w Soczi.

**Słowa kluczowe:** Moskwa, Soczi, igrzyska olimpijskie, bojkot, stosunki międzynarodowe

### Wstęp

Władze ZSRR po zakończeniu II wojny światowej stopniowo zmieniały swój stosunek do międzynarodowego ruchu olimpijskiego i odchodziły od polityki izolacjonalizmu. Zaczęto doceniać propagandowe znaczenie sukcesów sportowych również na arenie międzynarodowej. W konsekwencji tych przemian wszechzwiązkowe sekcje sportowe nawiązały stosunki sportowe z międzynarodowymi federacjami, stając się ich pełnoprawnymi członkami. MKOl na swojej 45. sesji w dniu 7 maja 1951 r. uznał NKOl ZSRR i przyjął w poczet członków MKOl Konstantina Andrianowa<sup>1</sup>. Wszystkie te decyzje umożliwiły reprezentacji ZSRR wystartować po raz pierwszy w Igrzyskach XV Olimpiady w Helsinkach w 1952 r. zajmując od razu drugie miejsce w klasyfikacji medalowej po reprezentacji Stanów Zjednoczonych. Nowy polityczno-militarny podział świata, ukształtowany po II wojnie

<sup>1</sup> Zob. G. Młodzikowski, *Olimpiady ery nowożytnej. Idea i rzeczywistość, wydanie II rozszerzone*, Warszawa 1984, s. 151; История физической культуры и спорта. Издание 2-е, дополненное и переработанное. Под общей редакцией В.В. Столбова, Москва 1984, s. 177.

światowej, wielkomocarstwowe aspiracje ZSRR i niewątpliwe sukcesy sportowców radzieckich na arenie międzynarodowej przemawiały za chęcią i dążeniem władz tego kraju do zorganizowania igrzysk olimpijskich.

### **Polityczne uwarunkowania wyboru Moskwy i Soczi na miejsce igrzysk olimpijskich i ich następstwa dla stosunków międzynarodowych**

NKOl ZSRR pierwszą aplikację w sprawie organizacji Igrzysk XXI Olimpiady w 1976 r. złożył na 69. sesji MKOl w Amsterdamie w 1970 r. Wówczas Moskwa przegrała w drugiej turze głosowania z kanadyjskim Montrealem. Ponowne kandydowanie w 1974 r. podczas 75. sesji MKOl w Wiedniu przyniosło już Rosjanom upragniony sukces. Moskwa została wybrana gospodarzem Igrzysk XXII Olimpiady, a również w Kijowie, Mińsku i Tallinie miano przeprowadzić wybrane zawody olimpijskie. Na członkach MKOl dobre wrażenie wywarły przede wszystkim gwarancje rządu ZSRR, który zobowiązał się do udzielenia niezbędnego poparcia i pomocy, aby zagwarantować pomyślne przeprowadzenie igrzysk w 1980 r.<sup>2</sup> A trzeba pamiętać, że w tym czasie MKOl borykał się z ogromnymi problemami organizacyjno-finansowymi dwóch miast wybranych na miejsce igrzysk w 1976 r. – Denver i Montrealu. Zresztą Denver już po dwóch latach ze względów finansowych musiało zrezygnować z prawa do przeprowadzenia igrzysk, a Komitet Wykonawczy MKOl został zmuszony w takim przypadku do powierzenia Innsbruckowi w trybie nadzwyczajnym roli gospodarza zbliżających się igrzysk zimowych. Wyborowi Moskwy sprzyjał również ówczesny stan międzynarodowych stosunków politycznych. Przywódcy obu supermocarstw prezydent Richard Nixon i sekretarz generalny CK KPZR Leonid Breżniew zainicjowali politykę odprężenia nazywaną polityką „détente”. Polityce tej sprzyjały takie czynniki, jak zakończenie wojny wietnamskiej, podpisanie układu rozbrojeniowego SALT I w 1972 r., a przede wszystkim podpisanie Aktu Końcowego Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie w Helsinkach w 1975 r. Gerald Ford oraz Jimmy Carter jako kolejni następcy Richarda Nixona kontynuowali politykę „détente”. W tym samym czasie ZSRR podjął jednak na gigantyczną skalę zbrojenie wojskowe, osiągając pod koniec lat 70. przewagę militarną nad USA i ich sojusznikami. Sprzyjał temu wywołany przez kraje OPEC w latach 1978–1979 drugi kryzys paliwowy. Związek Radziecki, korzystając ze skokowego wzrostu cen ropy naftowej, mógł przeznaczyć znaczące środki na rozbudowę swojego potencjału wojskowego, a w polityce zagranicznej na „eksport rewolucji” w Ameryce Środkowej i Afryce. Nie po raz pierwszy i nie ostatni światowe ceny ropy naftowej zaczęły wpływać w zasadniczym stopniu na międzynarodowe stosunki polityczne. W samych Stanach Zjednoczonych zna-

<sup>2</sup> Zob. S. Popow, A. Sriebrnicki, *Moskwa – stolica XXII Igrzysk Olimpijskich*, przekład L. Skinder, Warszawa 1980, s. 11.

cząco wzrosły nastroje antykomunistyczne, coraz częściej w tym kontekście podnoszono kwestię zasadności organizacji igrzysk na terytorium ZSRR. Pod koniec grudnia 1979 r. doszło do inwazji wojskowej ZSRR na Afganistan, gdzie doszło do zamachu stanu. Operacja ta wywołała falę powszechnego oburzenia na całym świecie<sup>3</sup>. 14 stycznia 1980 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przygniatającą większością głosów przyjęło rezolucję wzywającą Związek Radziecki do natychmiastowego wyprowadzenia swoich wojsk z Afganistanu. Kwestia afgańska praktycznie zakończyła okres odprężenia międzynarodowego lat 70. XX wieku.

Jimmy Carter wyposażony w tak silny argument jak rezolucja ONZ 20 stycznia 1980 r. nałożył sankcje gospodarcze i technologiczne na ZSRR oraz zagroził bojkotem moskiewskich igrzysk, jeśli żądanie ONZ nie zostanie spełnione. Z biegiem czasu bojkot igrzysk stał się najmocniejszym i najbardziej nośnym propagandowo argumentem w sporze politycznym na linii USA – ZSRR. Prezydent Carter sprawę bojkotu moskiewskich igrzysk wykorzystywał również na własny użytek podczas swojej kampanii wyborczej, starając się o ponowną reelekcję właśnie w 1980 r. Inicjatywę Cartera poparły ochoczo rządy i parlamenty większości państw Zachodu. Inaczej sprawa wyglądała w międzynarodowym świecie sportu. Praktycznie wszystkie międzynarodowe federacje sportowe w sportach olimpijskich, znacząca część narodowych komitetów olimpijskich, głównie europejskich oraz sam MKOl, opowiedziały się jednoznacznie za utrzymaniem miejsca i terminu igrzysk. Warto podkreślić, że zawiązana politycznie koalicja na rzecz bojkotu rozpatrywała przez pewien czas nawet możliwość organizacji igrzysk zastępczych (Montreal bądź Monachium), odroczenia lub przeniesienia miejsca igrzysk. Największym i zdecydowanym orędownikiem organizacji igrzysk w Moskwie był lord Killanin, przewodniczący MKOl. Stał on na gruncie legalizmu podpisanej umowy z Komitetem Organizacyjnym Moskwa-80 oraz zasad zawartych w Karcie Olimpijskiej. Jego opór i konsekwentne działania w obronie igrzysk nie wynikały z osobistych sympatii politycznych, o które zresztą nikt go nie podejrzewał, ale z poczucia odpowiedzialności za ciągłość i trwałość igrzysk olimpijskich i interesu samych sportowców, aby mogli uczestniczyć w tym doniosłym wydarzeniu. Pomimo takiej postawy przewodniczącego MKOl oraz międzynarodowych federacji sportowych bojkot moskiewskich igrzysk naniósł znaczący uszczerbek, szczególnie w zakresie liczby uczestniczących reprezentacji narodowych. Wystartowało w nich tylko 81 ekip, z ogólnej liczby 147 uznanych przez MKOl narodowych komitetów olimpijskich<sup>4</sup>. Bojkot dla władz ZSRR, ze względu na ich ogromne zaangażowanie w proces przygotowania igrzysk w Moskwie, stanowił formę międzynarodowego upokorzenia. Nigdy nie wybaczyły ani nie zapomniały Amerykanom tego aktu.

<sup>3</sup> Zob. D.R. Marples, *Historia ZSRR od rewolucji do rozpadu*, Wrocław 2011, s. 273; E. Acton, *Rosja. Dziedzictwo caratu i władzy radzieckiej*, Warszawa 2013, s. 327; J.L. Gaddis, *Zimna wojna. Historia podzielonego świata*, Kraków 2007, s. 245.

<sup>4</sup> Zob. W. Maciasz, E. Nowicka, *Polityczne uwarunkowania bojkotu Olimpiady w Moskwie*, „Sprawy Międzynarodowe” 1984, nr 4, s. 128–131.

Zemścili się na nich już cztery lata później, nie uczestnicząc w kolejnych igrzyskach w Los Angeles. MKOl był już kierowany przez Juana Antonia Samarancha, ale historia potwierdziła racje lorda Killanina z okresu moskiewskich igrzysk. Świat polityki po Igrzyskach XXIV Olimpiady w Seulu w 1988 r. odstąpił od ingerencji w świat sportu poprzez brutalne bojkotowanie głównych wydarzeń sportowych. Instrument bojkotu nie przyniósł ani podczas igrzysk w Moskwie, ani cztery lata później w Los Angeles wymiernych, spektakularnych korzyści inspiratorom takich działań. Jednocześnie świat sportu, a przede wszystkim MKOl potrafił z czasem tak zreformować swoje struktury oraz wykorzystać dla własnych potrzeb nowoczesne środki komunikacji i informacji, że nieuczestnictwo w igrzyskach czy ich bojkot przestały się komukolwiek opłacać. Innymi słowy, międzynarodowy ruch olimpijski i największe federacje sportowe wytworzyły niezwykle silne instrumenty obrony przed ingerencją z zewnątrz.

Przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej oraz rozpad ZSRR w 1991 r. zakończył ponad czterdziestoletni okres zimnej wojny. Dla Federacji Rosyjskiej, nowo powstałej na gruzach imperium radzieckiego, nastąpił dramatyczny okres. Takie zjawiska jak kryzys przywództwa, powszechna korupcja, upadek gospodarki, niewiarygodny spadek prestiżu i znaczenia tego państwa na arenie międzynarodowej zostały dodatkowo pogłębione załamaniem się cen ropy naftowej, która spadła do kwoty 10 USD za baryłkę. Państwu, które ponad 50% przychodów eksportowych czerpie ze sprzedaży ropy i gazu, groziło widmo katastrofy. W 1998 r. Federacja Rosyjska praktycznie przestała być wypłacalna<sup>5</sup>.

Niebawem prezydent Federacji Rosyjskiej Boris Jelcyn zdecydował się na odejście z polityki i wskazał na swojego następcę bliżej nieznanego 47-letniego wówczas Władimira Putina, byłego funkcjonariusza KGB, który zaledwie od pół roku pełnił funkcję premiera. W marcu 2000 r. już formalnie został on wybrany na stanowisko prezydenta w wyborach bezpośrednich. Jednym z podstawowych celów Putina stało się odzyskanie statusu mocarstwa, z którym cały świat winien się liczyć. Stopniowo zaczął zyskiwać coraz większe poparcie w swoim społeczeństwie, a większość przywódców innych krajów zaczęło darzyć go coraz większym uznaniem. W 2007 r. Władimir Putin został wybrany Człowiekiem Roku przez wpływowy „Time Magazine”. Tym procesom sprzyjała korzystna dla Rosji koniunktura na światowym rynku paliw. Eksport surowców energetycznych okazał się najważniejszym czynnikiem rosyjskiego wzrostu gospodarczego. Cena za baryłkę ropy skoczyła z 20 do 140 USD. Podczas dwóch pierwszych kadencji Putina PKB Federacji Rosyjskiej rósł wręcz w fantastycznym tempie<sup>6</sup>. W tego efekcie w 2008 r. rezerwy walutowe Federacji Rosyjskiej przekroczyły 600 mld USD, stawiając ten kraj na trzecim miejscu w świecie i pierwszym w Europie<sup>7</sup>.

<sup>5</sup> Zob. M. Stuermer, *Putin i odrodzenie Rosji*, Wrocław bdw., s. 52.

<sup>6</sup> Zob. C. Ericson, *Oligarchowie. Pieniądze i władza w kapitalistycznej Rosji*, Warszawa 2014, s. 262–263.

<sup>7</sup> Tamże, s. 265.

Ekipa Władimira Putina, dysponując tak wyjątkowo korzystną sytuacją finansową Rosji, przystąpiła do zakrojonej na globalną skalę ofensywy propagandowej w świecie, starając się odzyskać wiodącą rolę w polityce międzynarodowej oraz wzbudzić respekt i uznanie innych państw i narodów. Jednym z głównych kierunków tego rodzaju działań było sięgnięcie po organizację prestiżowych, wielkich, międzynarodowych imprez sportowych. Rosjanie oprócz ubiegania się o organizację XXII Zimowych Igrzysk Olimpijskich w Soczi, skutecznie wygrali rywalizację m.in. o organizację Letniej Uniwersjady w Kazaniu w 2013 r., Mistrzostw Świata w Piłce Nożnej w 2018 r. oraz Zimowej Uniwersjady w Krasnojarsku w 2019 r. Największymi rywalami Soczi w ubieganiu się o zimowe igrzyska 2014 r. były południowokoreański Pyeongchang i austriacki Salzburg. Ostateczna decyzja zapadła podczas 119. sesji MKOl w lipcu 2007 r. w Gwatemali. Głównym celem Rosjan było przekonanie członków MKOl, że zimowe igrzyska można zorganizować w tropikalnym klimacie Morza Czarnego. Podobnie jak ponad 30 lat wcześniej w przypadku wyboru Moskwy Rosjanie nie szczędzili środków, aby udowodnić rzeczy praktycznie niemożliwe do udowodnienia<sup>8</sup>. Członkowie MKOl po raz kolejny uznali, że ważniejsze od zapisów Karty Olimpijskiej mówiących o przyznawaniu igrzysk miastom, a nie państwom są gwarancje rządowe, które zabezpieczą bezproblemowy przebieg igrzysk. Tak było i w przypadku Moskwy, i Soczi. Zdecydował osobisty przyjazd Władimira Putina do Gwatemali i wygłoszenie przez niego zobowiązania, że wszystko będzie gotowe na czas, łącznie z infrastrukturą sportową, hotelową i komunikacyjną, a środki finansowe nie będą stanowić dla gospodarzy żadnego problemu. I tak w rzeczywistości się stało, chociaż cały świat przecierał oczy, kiedy padały kolejne poziomy poniesionych wydatków. Nawet jeśli znacząca część 50 mld USD trafiła w sposób nieuzasadniony do kieszeni oligarchów realizujących zlecenia rządowe, to i tak można mówić o niespotykanej skali wydatkowanych środków na taką imprezę sportową<sup>9</sup>.

Na czele Komitetu Organizacyjnego Igrzysk stanął wicepremier Federacji Rosyjskiej Dmitrij Kozak. Ten sam model zarządzania obowiązywał przed igrzyskami w Moskwie. Wówczas na czele Komitetu Organizacyjnego Moskwa-80 stał I zastępca prezesa Rady Ministrów ZSRR Ignatij Nowikow. Nie jest to pożądana prawidłowość wynikająca z Karty Olimpijskiej, ale w krajach, które ubiegają się o organizację igrzysk, a ich zacofanie infrastrukturalne jest ogromne, takie rozwiązanie zwiększa szansę na prawidłowe przeprowadzenie tak gigantycznej imprezy. Zwiększa też bezpieczeństwo sportowców i kibiców przed ewentualnymi atakami terrorystycznymi<sup>10</sup>. W przypadku Soczi, podobnie jak i wcześniej Moskwy, cel

<sup>8</sup> Zob. *Ukraina potrzebuje pieniędzy, nie broni*. Z prof. Adamem Rotfeldem rozmawia Bartosz T. Wieliński, „Gazeta Wyborcza” 14–15.02.2015; W. Radziwonowicz, *Soczi. Igrzyska Putina*, Warszawa 2014, s. 17–20.

<sup>9</sup> Zob. R. Tymiński, *Soczi za ponad 50 mld dolarów. Najdroższe Igrzyska w historii*, „Przegląd Sportowy” 5.02.2013; M. Bennetts, *Dokopać Kremlowi. Walka nowych rosyjskich dysydentów o odsunięcie Putina od władzy*, Warszawa 2014, s. 110.

<sup>10</sup> Zob. *Olimpijska twierdza Soczi*, „Przegląd Sportowy”, 7.02.2014.

uświęcał środki. Ostateczny sukces igrzysk był nadrzędny w stosunku do przestrzegania praw człowieka, ochrony środowiska, interesu jednostki czy poszczególnych grup społeczeństwa.

Obie te imprezy zrealizowano metodami odbiegającymi od norm przyjętych dla demokracji typu zachodniego. Ale ani Moskwa, ani Soczi nie leżą póki co na zachodzie kontynentu europejskiego. Dla prezydenta Putina sukces igrzysk w Soczi był sprawą osobistego prestiżu, a samym Rosjanom miał dać poczucie narodowej dumy i pozbycie się kompleksów po utracie przez Rosję, za czasów Michaiła Gorbaczowa i Borisa Jelcyna, statusu mocarstwa.

Zimowe igrzyska w Soczi nie zostały z powodów politycznych w sposób zorganizowany zbojkotowane jak to miało miejsce w Moskwie. Nieliczne medialne nawoływania do ostracyzmu, pochodzące m.in. od środowisk homoseksualnych, nie zyskały szerszego oddźwięku. Nieobecność przywódców głównych państw świata na ceremonii otwarcia przeszła prawie niezauważona. Nie reguluje tej kwestii nawet protokół olimpijski. Nie wydaje się też, żeby sprawiła ona wielkie zakłopotanie u Władimira Putina. I tak miał on być głównym aktorem tego przedstawienia. I bez wątpienia nim został.

### Co się stanie z Rosją po Soczi?

Póki co wiemy już na pewno, co nastąpiło ze Związkiem Radzieckim po igrzyskach w Moskwie. Nie były one bezpośrednim zapalnikiem jego likwidacji, ale można dopatrywać się, szczególnie w powiązaniu z kwestią afgańską oraz nadmiernymi wydatkami na organizację, ich pewnego wpływu na dalsze losy ZSRR i bloku państw socjalistycznych. W przypadku igrzysk w Soczi i ich następstw dla Federacji Rosyjskiej sytuacja nadal jest dynamiczna i trudna do przewidzenia. Rosjanie bezpośrednio po igrzyskach zaanektowali Krym i zdestabilizowali poprzez konflikt zbrojny znaczne tereny Ukrainy. Pomimo negocjacji przeprowadzonych w Mińsku Białoruskim i podpisania stosownych protokołów sytuacja na Ukrainie jest nadal niepewna i grozi poważnymi, dalszymi konsekwencjami militarnymi. Nałożone przez USA i Unię Europejską na Federację Rosyjską sankcje gospodarcze stają się coraz bardziej dla niej trudne do przezwyciężenia. I to nie tylko w zakresie codziennego życia obywateli tego kraju, ale przede wszystkim w kwestiach ograniczonego dostępu do zaawansowanych rozwiązań technologicznych, które muszą wpłynąć negatywnie na dalszy rozwój Rosji. Traci ona rokrocznie nie tylko gigantyczne kwoty z tytułu drastycznego spadku cen ropy, która obecnie wynosi ok. 40 USD za baryłkę. A w przypadku Rosji, która nie zreformowała swojej gospodarki i nadal opiera się głównie na eksporcie surowców, może to oznaczać sytuację wręcz dramatyczną. Następuje też postępujący spadek wartości rubla do głównych walut świata, a odpływ roczny kapitału z Rosji szacuje się na ok. 130 mld USD. Należy mieć nadzieję, że Rosja nie posunie się do żadnych desperackich kro-

ków, gdyż nie można zapomnieć, że jej arsenał jądrowy jest równy arsenałowi Stanów Zjednoczonych. A nie tak dawno Rosyjska Duma zmieniła doktrynę wojenną Federacji Rosyjskiej, dopuszczając możliwość użycia jako pierwsza prewencyjnego ataku nuklearnego.

## Podsumowanie

Pomimo różnicy ponad trzydziestu lat pomiędzy organizacją Igrzysk XXII Olimpiady w Moskwie i XXII Zimowych Igrzysk w Soczi i istotnych przemian geopolitycznych, jakie zaszły w tym czasie w świecie i w Europie oraz zmian ustrojowych po upadku ZSRR, można doszukać się wielu wspólnych cech charakteryzujących te igrzyska. Przede wszystkim sam fakt ich wyboru przez MKOl następował w dogodnych okresach odprężenia w stosunkach międzynarodowych. Im bliżej było do daty ich rozpoczęcia, tym ta sytuacja stawała się coraz bardziej napięta. W 1979 r. był to Afganistan, w 2013 r. Ukraina. Rodziło to już swoje określone konsekwencje – w przypadku Moskwy zorganizowany przez świat zachodni bojkot igrzysk, w przypadku Soczi daleko idąca powściągliwość i wnikliwe przeglądanie się rozwojowi dalszych wypadków w Federacji Rosyjskiej i na wschodniej Ukrainie. O ile dzisiaj doskonale wiemy, co nastąpiło po moskiewskich igrzyskach, to przyszłość stosunków międzynarodowych po igrzyskach w Soczi jest trudna do przewidzenia. Węzłową kwestią będzie ruch cen na ropę naftową i inne surowce oraz skuteczność nałożonych na Federację Rosyjską przez Zachód sankcji gospodarczych. W okresie moskiewskich igrzysk pomimo znaczącej pozycji Leonida Breżniewa miano tam do czynienia z formą kolektywnego kierownictwa Związku Radzieckiego w postaci Biura Politycznego CK KPZR<sup>11</sup>. Od 2000 r. do chwili obecnej Federacja Rosyjska posiada rządy autorytarne z praktycznie niekontrolowaną jednoosobową władzą Władimira Putina<sup>12</sup>. Jaki to będzie miało wpływ na dalsze losy tego kraju, również nie można przekonująco odpowiedzieć.

Obydwie edycje omówionych igrzysk olimpijskich były za akceptacją MKOl w zasadzie przyznane do realizacji władzom państwowym, a nie miejskim bądź organizacjom pozarządowym. Wysiłki władz państwowych i sportowych ZSRR i Federacji Rosyjskiej mogły liczyć na istotne wsparcie sterników ówczesnego ruchu olimpijskiego. W przypadku Moskwy ogromną pomoc okazywał lord Killanin, a w przypadku Soczi wiele osób upatruje istotną rolę Juana Antonia Samarancha, ówczesnego honorowego przewodniczącego MKOl, ale posiadającego wielkie wpływy wśród członków MKOl<sup>13</sup>. Na czele obu Komitetów Organizacyjnych

<sup>11</sup> Zob. M. McCauley, *Narodziny i upadek Związku Radzieckiego*, Warszawa 2010, s. 392.

<sup>12</sup> Zob. *Od cara do Putina*. Z prof. Richardem Pipesem rozmawia Maciej Nowicki, „Newsweek Historia” 2015, nr 1.

<sup>13</sup> Zob. *Sport pod specjalnym nadzorem*. Z Władimirem Popowem, byłym oficerem KGB, rozmawia Justyna Prus, „Rzeczpospolita” 31.12.2009–1.01.2010.

Igrzysk stali wicepremierzy rządów ZSRR/Federacji Rosyjskiej. To rozwiązanie w tych konkretnych przypadkach przyniosło końcowy sukces organizacyjny i infrastrukturalny. Dla władz rosyjskich zarówno igrzyska w Moskwie, jak i w Soczi miały charakter niezwykle prestiżowy i miały służyć konsolidacji społeczeństwa wokół ich przywódcy. W przypadku Moskwy się to całkowicie im nie udało, po Soczi jeszcze tak. Znaczna część Rosjan solidaryzuje się z decyzjami Władimira Putina i go dotychczas w pełni popiera. Wiadomo na pewno, że obiekty sportowe i infrastrukturalne wybudowane za ogromne środki na igrzyska w Soczi nie przekształciły tego miasta w rosyjskie „Davos”. W tym sensie nie były to najlepiej zainwestowane pieniądze. Świat uznał już te igrzyska za historię. Napięta sytuacja międzynarodowa wynikająca z działań wojennych na Ukrainie, zmaganie się Zachodu z rosnącym w siłę tzw. Państwem Islamskim, niewyobrażalny exodus setek tysięcy ludzi z Afryki do Europy powodują zmianę optyki widzenia ważności spraw, którymi zajmują się społeczeństwa świata oraz media. Mimo to wzajemne relacje pomiędzy USA i Federacją Rosyjską pozostają nadal kluczowe dla zabezpieczenia względnego spokoju i ładu międzynarodowego. Niewykluczone, że oba te państwa będą zmuszone niebawem połączyć swoje wysiłki, aby zneutralizować „walczący islam” w świecie. A igrzyska olimpijskie organizowane w takich państwach jak Rosja zawsze są wydarzeniami, które niosą ze sobą znaczące konsekwencje w międzynarodowych stosunkach politycznych.

## Bibliografia

### Źródła

#### Prasa

- „Gazeta Wyborcza” 2015.  
„Newsweek Historia” 2015.  
„Przegląd Sportowy” 2013–2014.  
„Rzeczpospolita” 2009–2010.

#### Literatura

- Acton E., *Rosja. Dziedzictwo caratu i władzy radzieckiej*, Warszawa 2013.  
Bennets M., *Dokopać Kremlowi. Walka nowych rosyjskich dysydentów o odsunięcie Putina od władzy*, Warszawa 2014.  
Ericson C., *Oligarchowie. Pieniądze i władza w kapitalistycznej Rosji*, Warszawa 2014.  
Gaddis J.L., *Zimna wojna. Historia podzielonego świata*, Kraków 2007.  
*История физической культуры и спорта. Издание 2-е, дополненное и переработанное.* Под общей редакцией В.В. Столбова, Москва 1984.  
Maciasz W., Nowicka E., *Polityczne uwarunkowania bojkotu Olimpiady w Moskwie*, „Sprawy Międzynarodowe” 1984, nr 4.

- Marples D.R., *Historia ZSRR od rewolucji do rozpadu*, Wrocław 2011.
- McCauley M., *Narodziny i upadek Związku Radzieckiego*, Warszawa 2010.
- Młodzikowski G., *Olimpiady ery nowożytnej. Idea i rzeczywistość*, wyd. 2 rozszerzone, Warszawa 1984.
- Popow S., Sriebnicki A., *Moskwa – stolica XXII Igrzysk Olimpijskich*, przekład L. Skinder, Warszawa 1980.
- Radziwonowicz W., *Soczi Igrzyska Putina*, Warszawa 2014.
- Stuermer M., *Putin i odrodzenie Rosji*, Wrocław b.d.w.

## Abstract

### The role of the Olympic Games in Moscow and Sochi in the context of international relations

In the history of the international Olympic movement the Olympic Games were organised in the USSR/Russian Federation twice – in Moscow and Sochi. The IOC entrusted these cities with the organisation of the sports event in the atmosphere of international détente. For the political elites of the USSR and Russian Federation this fact always had a special meaning, enhancing the country's prestige. The fact is that it was not the local, but the national authorities that organised the Olympics. The Olympic Games of 1980 and 2014 happened in a completely different, tense international situation. It is commonly known what happened to USSR after the Olympic Games in Moscow; however, it remains to be seen what will happen with the Russian Federation after the Olympics in Sochi.

**Keywords:** Moscow, Sochi, Olympic Games, boycott, international relations